

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א
בס"ד, כ"ה אייר התשפ"ו

חולין י"ב – שוחט שאינו מומחה, חזקות של שליח ושוחטים מומחים, ושחיטת קטן

שאלות:

1. רמי מצא תרנגולת שחוטה, יש מצב שמותר לו לאכול אותה?

כשרות שוחט שאינו מומחה

רב נחמן אמר בשם **רב**: שאם אדם ראה מישהו אחר שוחט, מותר לו לאכול מהשחיטה רק אם הוא ראה אותו מתחילה ועד סוף.

הגמרא **מבררת** באיזה מקרה מדובר: אם מדובר בשוחט שידוע שהוא מומחה, למה צריך לראות אותו. ואם ידוע שהוא לא מומחה, ברור שאסור לאכול משחיטתו אלא אם ראינו ששחט כהלכה. לכן חייבים לומר שמדובר באדם שלא יודעים אם הוא מומחה או לא.

הגמרא **שואלת**: למה אסור לאכול במקרה כזה בלי השגחה צמודה? הרי יש לנו חזקה שרוב העוסקים בשחיטה הם מומחים ("רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן")! והגמרא מוכיחה את הכלל הזה מברייתא שאומרת שאם אדם מצא תרנגולת שחוטה בשוק, או ששלח שליח לשחוט ומצא אותה שחוטה – היא כשרה, כי מניחים שמי ששחט ידע את המלאכה.

הגמרא **מתרצת** שהדין של **רב** מדבר על מקרה שידוע שהשוחט **לא** למד הלכות שחיטה. והוא שחט לפנינו סימן אחד (קנה או ושט) בצורה טובה, ולכן **רב** מלמד שזה שהוא הצליח זה אולי במקרה, וחוששים שבסימן השני הוא ישהה או ידרוס, ולכן חייבים להשגיח עליו עד הסוף.

2. אבנר תרם תרומה מהשדה של מוטי, האם זה תופס?

חזקת שליח בשחיטה

רב דימי בר יוסף שאל את **רב נחמן**: אם אדם אומר לשליח "צא ושחט לי" והלך ומצא אותה שחוטה – מה הדין? **רב נחמן ענה** לו שהיא בחזקת שחוטה וכשרה. אבל כשהוא שאל על מקרה דומה שבו אמר לשליח "צא ותרום לי תרומה" ומצא שהורמה תרומה, אבל לא ברור מי הפריש את התרומה, **רב נחמן ענה** שהיא לא בחזקת תרומה.

רב דימי הקשה על הסתירה: אם סומכים ששליח עושה את שליחותו, ומניחים שהוא הסכים לשליחות וביצע אותה, זה צריך להיות נכון גם בתרומה! ואם לא סומכים, זה צריך להיות אסור גם בשחיטה!

רב נחמן ענה לו (בבדיחותא, לפי **רש"י**: "כשתשלם לי על זה שכר של כור מלח") כי יש הבדל: באופן עקרוני אין חזקה ששליח עושה את שליחותו. בשחיטה המקרה כשר לא בגלל השליח, אלא בגלל הרוב – שגם אם אדם אחר שמע ושחט, רוב השוחטים מומחים. אבל בתרומה יש דין מיוחד שנלמד מהפסוקים, שאם אדם אחר שמע ותרם בלי דעת הבעלים – התרומה לא נחשבת כלל כי "תורם שלא מדעת (הבעלים) אין תרומתו תרומה".

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א.
3. יהונתן מצא כפית בפח הזבל, האם זה אומר שהכפית כנראה נטרפה?

חזקת רוב השוחטים המומחים

הגמרא מבררת האם הכלל שרוב השוחטים הם מומחים נתון במחלוקת תנאים.
בברייתא מובא מקרה של אדם שאיבד גדיים ותרנגולים ומצא אותם שוחטים: רבי יהודה אוסר
ורבי חנינא בנו של רבי יוסי הגלילי מתיר. רבי אמר שנראים דברי רבי יהודה כשהם נמצאו
באשפה, ודברי רבי חנינא כשהם נמצאו בתוך הבית.
והגמרא מבררת אולי הם חלוקים בשאלה האם רוב שוחטים הם מומחים.

רב נחמן בר יצחק מסביר שלדעת כולם רוב השוחטים מומחים. ואם מצאו אותם בשוק
באשפה – לכולם זה אסור, ואם בבית (לא באשפה) – לכולם זה מותר.
המחלוקת היא רק במקרה שהם נמצאו באשפה שבתוך הבית: רבי יהודה חושש שאולי מדובר
בנבלה (שחיטה פסולה) שהשליכו לאשפה.
רבי חנינא סובר שגם באשפה בבית זה כשר, כי אדם לא זורק נבלות בתוך הבית אלא מוציא
אותן החוצה שלא יסריחו, ואם זה בבית – סימן שזה כשר.
הגמרא מקשה אם ככה איך אפשר להבין את דברי רבי, שהרי אמרנו שהם חלוקים רק באשפה
שבבית, אז איך אפשר לומר שנראין דברי רבי יהודה באשפה ודברי רבי חנינא בבית, הרי הם
דיברו על אותו מקום?
הגמרא מתרצת שצריך להבין אחרת את דברי רבי, ההבנה היא שהם באמת לא חלוקים
באשפה שבחוץ, ועל זה נאמר שנראין דברי רבי יהודה לרבי חנינא לגבי אשפה שבחוץ, והפוך
דברי רבי חנינא לרבי יהודה לגבי הבית.

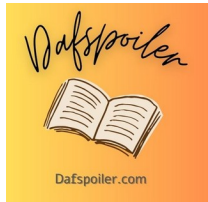
4. רחמים זורק סכין מרחוק שתפגע בתרנגולת ותשחט אותה על הדרך, יש מצב שהשחיטה
כשרה?

שחיטת חרש שוטה וקטן

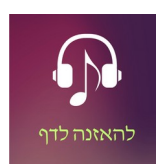
המשנה אמרה שהכל שוחטים ושחיטתם כשרה, חוץ מחרש, שוטה וקטן ששחיטתם פסולה
שלא יקלקלו. רבא מדייק מהמילים במשנה "שלא יקלקלו" (בלשון עתיד) שגם אם אחרים
רואים אותם ומשגיחים עליהם, לא נותנים להם לכתחילה לשחוט חולין, כי הם מועדים לקלקל.
אבל בדיעבד אם הם כבר שחטו ואחרים ראו שהשחיטה הייתה טובה – השחיטה כשרה.

הגמרא שואלת: מי הוא התנא שסובר שלא צריך כוונה בשחיטה? שהרי חרש, שוטה וקטן
שוחטים בלי דעת, וגם עליהם מכוונת הפסקה במשנה 'וכלן ששחטו ואחרים רואים אותם
שחיטתן כשרה' (רש"י). רבא עונה שזה רבי נתן. ההוכחה היא מברייתא ששנה אושעיא
הצעיר שבחבורה: שכשאדם זרק סכין כדי לנעוץ אותה בכותל, ובדרך הסכין שחטה בהמה
כראוי. רבי נתן מכשיר למרות שלא הייתה כוונה לשחיטה, וחכמים פוסלים. והוא הוסיף
שההלכה כרבי נתן.
והגמרא מסבירה שהסכין הייתה צריכה לעשות פעולה של "מוליך ומביא" (לחתוך בהלוך וגם
בחזור אחרי שנהדפה מהכותל) כדי שהשחיטה תהיה כשרה.

אגב הדיון בכוונה בשחיטה של קטן, רבי חייא בר אבא אמר שרבי יוחנן שאל: האם לקטן יש
"מחשבה" (כוונה) שמועילה בדינים שונים, למשל לשחוט קרבן לשמו?

הדף לע"נ
אמו"ר שלמה חיים משה ב"ר שמואל מנחם הכ"מ
נלב"ע י"א כסלו התשפ"ו

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א

רבי אמי תמה על השאלה למה **רבי יוחנן** לא התלבט לגבי מעשה ממש, האם הוא מועיל אצל קטנים, סימן שהוא כנראה מכיר את המשנה המפורשת בעניין כלים שתינוקות עשו מקליפות אגוזים שאומרת שלקטנים יש "מעשה" שמצטרף לכוונה, ולכן, אם הם התכוונו ועשו סוג של כלים מקליפות אגוזים, הכלים האלו יקבלו טומאה. אבל הרי אותה משנה עצמה אומרת שאין להם "מחשבה" לבד!

רבי חייא הסביר ש**רבי יוחנן** לא שאל על מחשבה לבד, אלא על מקרה שבו "מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו". שהוא עשה מעשה, אבל לא אמר בפירוש שכוונתו לכך. למשל, אם מדובר בשחיטת קדשים שצריכה להיעשות בצפון המזבח, והקטן לקח את הבהמה של קרבן עולה מהדרום והביא אותה במיוחד לצפון ושחט אותה שם. השאלה היא, האם במקרה כזה המעשה מוכיח שהייתה לו כוונה לשחוט לשם קדשים, וכוונתו נחשבת, או שאולי פשוט לא היה מספיק מקום בדרום.

והגמרא תמשיך לדון בנושא הזה בדף הבא.